

KAPENDUDU LUK'S KANO TIMPO NA COVID-19

Tips para kano Caseworkers

katuntul kano mga pamilya a sangat a kadilikaduan ka enggo kaenggan silan sa suporta.

Sukran bo kano lalayon a kapeg contact no kano nya a mga pamilya. So tabang no labi a makagkapy kanilan. Amayka t'mawag ka na ilay kabo o ngento Ok bun a kap'mbityalay silan.

Mga makimp't a idsa asal matuntul so mga pamilya a sangat a kadilikaduan.

So nya a katamanan na tanto a paka stress kano mga pamilya. Mapakay a madtalo nengka o ngen e taman na kapeg ka stressful na kapenduduluk's nengka saguna? 0 – Tanto a mapya 10 – Di pakagaga	Sangat a Dilikado – 5 labi pan a kadilikaduan.
Madakel kano mga pamilya e mamakandalwana sabap sa lockdown, atawa ka kagedam nilan na pagumbal so mga wata nilan sa mga sabapan a kapegkalipunget nilan. Ngento kanganggula bun e nya ba sya sa walay no? 0 – Dili 10 – Uman Oras	Tanodan – kilala nengka so pamilya nengka. Amayka ka kagkaydan silan sya na kumpen ka silan, unuti ka so kyog na ginawa nengka a kalangan nengka lun e makagkapaya. Seka e labi a mataw sya.
Tanodan – kilala ka so pamilya nengka. Amayka ka kagkaydan silan sya na kumpen ka silan, unuti ka so kyog na ginawa nengka a kalangan nengka lun e makagkapaya. Seka e labi a mataw sya.	Sangat a dilikado – Unuti ka so kat'glan nengka.

Para kano langon a Pamilya: Ngento malilini kano sa makatalima kano sa mga text asal ka katabangan kano t'myakap sa mga wata no sa timpo na COVID-19?

[Amayka Uway] na Isulat so number nilan sya sa text messaging system para kano mga tip sa kapendudulu'ks [Available sya mag s ulyanan na May]

T'mundog a mga sangkad:

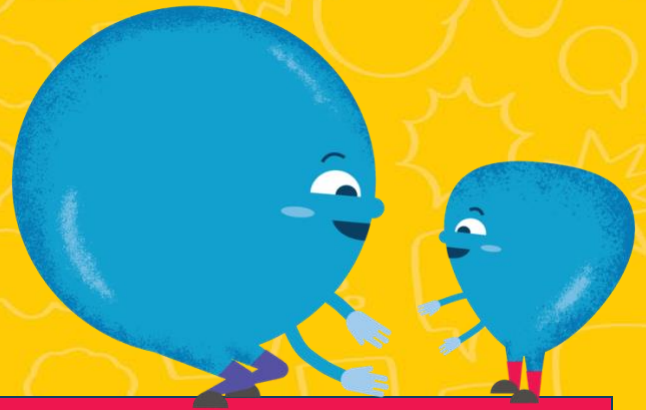
Evidence-based suggested guides para kano mga tawag nengka.

KAPENDUDU LUK'S KANO TIMPO NA COVID-19

Tips para kano Caseworkers

Para kano mga caseworkers: Dayt nengka e mapamedta. Sukran bo kano lalayan a kapeg contact no kano mga paka nasisita a pamilya. Apya pan ya nin kaaden e mapasang so timpo. S'kano na mga Hero kano.

Tawag a e kaisa

<p>Bago a tip: Mangintana</p>	<p>So kapanginta na makadtabang enya amayka ya nengka kagedam lun e ka stress ka a bnal atawa ka kalipungetan nengka so mga wata nengka. Amayka ya nengka kagedam lun e kyugan nengka enggangali atawa ka m'tay so mga wata nengka, na ya tumo e tangka ka den mun ka ginawa ka sa madidalem sa makalima. Mapakay bun edsenal-sengal kaden munpan. Million a mga tao e pakadtalu sa masla kon enya e pakadtabang nin sa makapangitana so ginawa nengka. T'kawi ka enya saguna ka ilay ko o ngento pakadtabang.</p>
---	--

Tawag a e kaduwa

<p>Pagidsa makapantag sa last tip.</p>	<p>Ngento nakaginawa ka sa makalima sa madidalm? Ngento nakadtabang? <i>[Amayka uway]</i> Mapya! Ya dayt na mapya e ginawa nengka! <i>[Amayka dala]</i> Ngento ka malgen? Kapangilayan ta pawn enya sa ukit asal ka ma solve? <i>[S'kat'n: Tabangan silan mamikil sa lekanilan a ukit, labit'n so mga nabaloy a sulosyon na ped a mga pamilya. Padsatimanen l'mabit so ento mga solusyon. Pamedtan silan amayka pagitung silan sa mga sulosyon. Sekatn silan sa dili silan menda.]</i></p>
---	--

<p>Bago a tip: One-on-One time</p>	<p>Amayka mapya e relationship nengka kano mga wata nengka, na mapya bun e papalangayan nilan. Mpakay a makanggay ka sa apya pan 20 minutos bo a full attention nengka salkanilan? Masla e makadtabang nin amayka makwa e kyog nilan sa kalinyan nilan penggalbek. Amayka menem ka dala oras nengka na mapakay bun na sya bun sa kadtgapda no enggalb'k sa galb'kan sa walay, manaso kapangangas enggo kapangiluto, atawa ka edsenal-sengal enggay-gay penggalb'k. So nya ukit na magdam no mga wata e pagalagan silan enggo epegkalimo. <i>[Aden bun anya mapya bun a ipagidsa: Aden mga wata nengka a dala gayd bityala nin? Aden pan anto na pakadtalip'nda e mga wata ba anya a dala gayd bityala nin. Gamit'n so One-on-One ka enggo silan ma support. Aden pan anto na sya nilan ipagukit so kapeg communicate nilan salka sa ukit a kap'n drawing atawa ka kape'ndalm't.]</i></p>
--	--

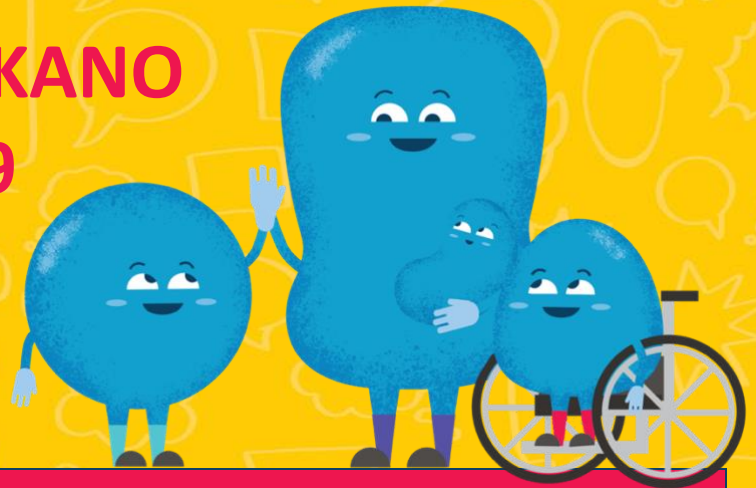
Tawag a ikat'lo

<p>Idsa makapantag kano last tip.</p>	<p>Ngento maka enggay kabon sa mga duwa pulo ka minutos uman gay asal ka maka One-on-One time nengka so wata nengka? <i>[Amayka Uway]</i> Mapya! Kanggalb'k nengka bun sa mapya apya maya den e kapasang na katamanan. Panon menem so kapangitana amayka ya nengka kagedam lun e kaawan kana inam den atawa ka kalipunget ka den? <i>[Amayka Dili]</i> Ngento ka malgen? Kapangilayan ta pawn enya sa ukit asal ka ma solve? <i>[S'kat'n: Tabangan silan mamikil sa lekanilan a ukit, labit'n so mga nabaloy a sulosyon na ped a mga pamilya. Padsatimanen l'mabit so ento mga solusyon. Pamedtan silan amayka pagitung silan sa mga sulosyon. Sekatn silan sa dili silan menda.]</i></p>
--	---

<p>Bago a tip: 'Kagkno enggo Kapamedta'</p>	<p>Tatap tano magkno s mga wata tano amayka penggula silan sa mawag, ugayd amayka penggula sa mapya na dili, kagina yata bu mapagitong na "ah makapangangas ako den". Ugayd ya dayt na amayka aden mailay a pinggula nilan a mapya na pamedtan silan. Kagina so mga wata na tatap enggalb'k sa mga mapya amayka tatap ma tata atawa ka mapamedta. Nangkomba ka tata atawa ka pamedta kapan so mga wata nengka apya pan makaisa bo sa nya ba a padian?</p>
---	---

KAPENDUDU LUK'S KANO TIMPO NA COVID-19

Tips para kano Caseworkers

Para kano mga caseworkers: Sukran bo kano kapetibals nengka ped contact kano nya a mga pamilya. Sangat a pakadsukor kami salka.

Tawag a ikapat

<p>Pagidsa makapantag sa last tip.</p>	<p>Nagkno enggo napamedta nengka bun so mga wata nengka sa kinanggalb'k nilan sa mapya? [Amayka uway] na mapya! [Amayka dala] Ngento ka malgen? Kapangilayan ta pawn enya sa ukit asal ka ma solve? <i>[S'kat'n: Tabangan silan mamikil sa lekanilan a ukit, labit'n so mga nabaloy a sulosyon na ped a mga pamilya. Padsatimanen l'mabit so ento mga solusyon. Pamedtan silan amayka pagitung silan sa mga sulosyon. Sekatn silan sa dili silan menda.]</i></p>
<p>Bago a tip: Tuganol ka so ginawa nengka</p>	<p>Ngen e kanggunanam nengka? Nasisita a bun bnal e matuganol nengka so ginawa nengka. Amayka pedtulog den so mga wata nengka, na aden bun kanggula nengka a pakagkapyo kano kangginawa nengka? Ngento mapakay a maka pangentel'nen kapan saguna a padian? <i>[S'kat'n: Eds'bung sa ped a tao, ed sengal-sengal, egkakape-kape.]</i></p>

Tawag a ika Lima

<p>Pagidsa makapantag sa last tip.</p>	<p>Ngento nakapangentel'nen kabon sa nya ba a padian? Ngen e pinggula nengka? [Amayka Uway] na mapya- dayt bun salka. Na panon so kapamedta kano mga wata? [Amayka dala] Ngento ka malgen? Kapangilayan ta pawn enya sa ukit asal ka ma solve? <i>[S'kat'n: Tabangan silan mamikil sa lekanilan a ukit, labit'n so mga nabaloy a sulosyon na ped a mga pamilya. Padsatimanen l'mabit so ento mga solusyon. Pamedtan silan amayka pagitung silan sa mga sulosyon. Sekatn silan sa dili silan menda.]</i></p>
<p>Bago a tip: Edtalon e sigे gumanat ta kumin o menda.</p>	<p>Tukawi ka edtalo so wata nengka sa direktso o ngen e kalinyan nengka a penggulan nin- kumin o ngen e di nengka kalinyan a enggulan nin (nya ba e tatap a kanggula tano). Tukawi ka edtalo e "Pamanimo ka" kumin sa "enda kano pedsambal"</p>

Tawag a Ika Nem.

<p>Pagidsa makapantag sa last tip.</p>	<p>Nadtaluan nengka bun so wata nengka sa ngen e kalinyan nengka a eggulan nin- kumin sa ngen e di nengka kalinyan a enggulan nin? [Amayka Uway] Na mapya-edtalo ka kumba sa laki o ngen a oras e kinadtalo nengka lun? Ngenan pangintelen ka bun sa ukit pengginawa ka sa madidalm amayka kalinpunget ka? [Amayka Dili] Ngento ka malgen? Kapangilayan ta pawn enya sa ukit asal ka ma solve? <i>[S'kat'n: Tabangan silan mamikil sa lekanilan a ukit, labit'n so mga nabaloy a sulosyon na ped a mga pamilya. Padsatimanen l'mabit so ento mga solusyon. Pamedtan silan amayka pagitung silan sa mga sulosyon. Sekatn silan sa dili silan menda.]</i></p>
<p>Bago a tip: Kaabong sa kapegkalipunget</p>	<p>So mga wata tano na kadsapan na kalipunget tano a bnal, ugayd ya katatapan na kapegkalipunget tano ba anya na sabap bun sa katamanan tano anya. Madakel kano mga luk's e tatap malipunget labi den amayka kagut'm, kalugat atawa kalugkugan silan. Ngenan aden bun enggagaisa a kadsabapan na dika gayd maka pangintana? Nga kumba ka pangilayan ta sa ukit e nya asal ka maawa so nya ba? <i>[S'kat'n: Edsebung ka sa ped a taw amayka kalugkugan ka, pangentelnen ka.]</i></p>

KAPENDUDU LUK'S KANO

TIMPO NA COVID-19

Tips para kano Caseworkers

Para kano caseworkers: Sukran bo kano lalayon na kapeg contact sa nya a mga pamilya. Egkakalendem ka so katiyakap nengka ko ginawa nengka. Espesyal kano.

Tawag a ika pito

Pagidsa makapantag sa last tip. Ngenan pakangalb'k ka bunamayka kalipunget ka, a makadtabang asal ka kaawa e lipunget nengka? **[Amayka Uway]** Na Mapya — Ngenan pagenggan nengka bun e ginawa nengka sa oras a kapangentelnen asal ka malpas ka sa stress? **[Amayka Dili]** Ngento ka malgen? Kapangilayan ta pawn enya sa ukit asal ka ma solve? *[S'kat'n: Tabangan silan mamikil sa lekanilan a ukit, labit'n so mga nabaloy a sulosyon na ped a mga pamilya. Padsatimanen l'mabit so ento mga solusyon. Pamedtan silan amayka pagitung silan sa mga sulosyon. Sekatn silan sa dili silan menda.*

Bago a Tip: Baloy a magalaw so kapangagas sa lima. Ngintu aden sengal a mapakay naw edsengalen duwa uman kaw bangagas sa lima? Para sa mga wata na mapakay a mga dala bun ged tapek nin a mga sengal, atawaka umanan sa mga bagu a kadtalu su uni nu sengal a kalinyan nu mga teenagers. Mapakay bun a umanan nengka sa mga galbekan ka endu mabaluy a magalaw!

Tawag a ika walo

Pagidsa makapantag sa last tip. Natukawan nengka so sengal sa kapenggagas sa lima? **[Amayka uway]** Na Mapya! Na panon menem so kapedsipat nengka ko mga wata nengka amayka penggalb'k sa mapya na pamedtan. Kadtulan nengka bun enya ba? **[Amayka Dili]** Ngento ka malgen? Kapangilayan ta pawn enya sa ukit asal ka ma solve? *[S'kat'n: Tabangan silan mamikil sa lekanilan a ukit, labit'n so mga nabaloy a sulosyon na ped a mga pamilya. Padsatimanen l'mabit so ento mga solusyon. Pamedtan silan amayka pagitung silan sa mga sulosyon. Sekatn silan sa dili silan menda.*

Bago a tip: Gumamit sa matana a mga consequences Amayka penggalb'k so mga wata sa dili mga mapya, na enggang silan sa mga matana a consequences (mana upama na kwan so mg dal'tan nilan) so nya ukit na nya tinumo sa enggangalian silan. Tukawan so nya a mga consequences 1. Edtalwan atawa ka tutulon muna so mga wata bago silan enggan sa consequence 2.) Enggan so mga wata sa mapya a consequences 3.) entupan ka enggan so mga wata sa chance a makangalb'k sa mapya enggo pamedtan.

Tawag a ika siyaw

Pagidsa makapantag sa last tip. Nanggalb'k nengka bun so matana a consequences sa nya ba a padian. Ngen e btadin? **[Amayka uway]** Na mpya! Na panun so kapangintana enggo kapengginawa sa madidalm amayka kalido e ginawa nengka atawa ka kalipunget Ka? **[Amayka Dili]** Ngento ka malgen? Kapangilayan ta pawn enya sa ukit asal ka ma solve? *[S'kat'n: Tabangan silan mamikil sa lekanilan a ukit, labit'n so mga nabaloy a sulosyon na ped a mga pamilya. Padsatimanen l'mabit so ento mga solusyon. Pamedtan silan amayka pagitung silan sa mga sulosyon. Sekatn silan sa dili silan menda..*

Edsalumanan Nakambityala ta pantag sa mga mamakadtabang sa mga caregiver sa katuganol kano mga wata. Manaso katiyakap nengka kano ginawa nengka, kapangintana, ka enggayn sa oras para ko mga wata nengka, pamedtan silan, edtalon salkanilan o ngen e kanlinyan nengka ebpapalangay nilan, Ka enggay sa consequences. Kalinyan nengka pawn pembityla e mga nya ba? Uman oras na eb positive ka, atawa ka teln ka muna sa kanggangali enggo kapam'tay. Papagisegn nengka so brain development na wata nengka. Dayt bun salka e mapamedta.